

Мумладзе В., Мирончук Н.М. Вища педагогічна освіта в Китаї // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : збірник наукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької, к.п.н., доц. Н. М. Мирончук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 200-203.

*Вероніка Мумладзе, магістрант ННІ іноземн. філології;
Н.М. Мирончук, канд. пед. наук, доцент
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)*

Вища педагогічна освіта в Китаї

Розвиток суспільства вимагає пошуку нових шляхів організації навчання й виховання. Але для того, щоб розв'язувати проблеми освіти якнайкраще, спиратися лиш на свої традиції замало, треба використовувати прогресивний світовий досвід. Тому великого досвіду набуває вивчення й аналіз зарубіжного досвіду організації роботи вищих закладів освіти, зокрема досвід Китаю.

Різні аспекти цієї проблеми в останні роки досліджували: Н.Є.Боревська (управління освітою в Китаї), Н.В.Пазюра (особливості розвитку професійно-технічної освіти в Китаї в останні чверті XX ст.), Ду Яньян (розвиток вищої педагогічної освіти в Китаї) та ін.

З року в рік уряд та Компартія Китаю розглядають вищу педагогічну освіту як запоруку майбутнього країни. Держава вважає вчителя творцем нації, який виховує ідеали та втілює у життя нові ідеї, сприяє якісній підготовці спеціалістів. Керівництво Китаю розуміє, що для того, щоб країна вийшла на новий рівень розвитку, треба підготувати багато кваліфікованих спеціалістів, формування яких починається ще в школі. А для цього потрібно вдосконалювати систему вищої педагогічної освіти. Китайські модернізатори ставлять освіту на найвищий щабель реформи, пов'язуючи конфуціанські реформи з новітніми технологіями.

Мета нашої статті – розкрити загальні тенденції розвитку вищої педагогічної освіти в Китаї на початку XXI століття. Визначення цих тенденцій ми здійснили на основі наукових публікацій.

Сьогодні в Китаї налічується понад 10 мільйонів учителів і викладачів у навчальних закладах різного рівня. Уряд надає великого значення професії вчителя в китайському суспільстві. Розвиток педагогічної освіти та підтримання високого соціального статусу вчителя традиційно є важливими пунктами у стратегічних планах розвитку країни. Підготовка учителів у ВНЗ постійно вдосконалюється. Держава створює умови і для підвищення кваліфікації учителів: поширення курсів перепідготовки в інститутах удосконалення та інститутах підвищення кваліфікації, проведення кваліфікаційних іспитів, підвищення рівня зарплати, поширення системи найму за контрактом тощо. Тобто, традиційно високий соціальний статус учителя (починаючи ще з часів Конфуція) є стійкою тенденцією, яка впливає на розвиток вищої педагогічної освіти в КНР [2].

На модернізацію змісту педагогічної освіти в Китаї впливають політичні, економічні, культурні реформи, а також уведення нових технологій у навчальний процес. Сьогодні вже існує Єдиний державний іспит (з 1952 р.), за результатами якого абітурієнти стають студентами педагогічних ВНЗ. Зміст вищої педагогічної освіти модернізується відповідно до розвитку науки і техніки та світових тенденцій розвитку освіти. Це проявлялося в появі нових предметів (інформатика, мережева англійська мова, кіно та телесценаристика, сучасний менеджмент, сучасна світова економіка та політологія, основи комп'ютерного дизайну, програмування на комп'ютері тощо), нових спеціальностей (учитель інформатики, економіки тощо), модернізації навчальних планів і програм. Єдиних програм для педагогічних ВНЗ у Китаї немає. Програми розробляються безпосередньо у ВНЗ. Китайські ВНЗ відрізняються тематикою курсів та методикою викладання, проте держава контролює їх роботу та розробляє загальні директиви щодо змісту і технологій навчання. Варіативність навчальних програм сприяє знаходженню шляхів удосконалення підготовки майбутніх учителів до міжнародного рівня. Тобто можна говорити про стійку тенденцію поступальної модернізації змісту вищої педагогічної освіти в Китаї [1].

Застосування нових інформаційних та комунікативних технологій у процесі навчання розширює можливості студентів та викладачів китайських ВНЗ, що готують учителів. Радіо та телеуніверситети, Інтернет, дистанційна освіта, освітні телепрограми, мультимедіа, багатомовне навчання, транснаціональне навчання, міжнародні предмети вже стали невід'ємною частиною системи вищої педагогічної освіти. Вони допомагають розкрити творчий потенціал студентів, надати більше свободи викладачам, а також підготувати таких учителів, які у своїй майбутній роботі зможуть використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології. Китайський сектор Інтернет пропонує велику кількість інформаційних, наукових, методичних матеріалів мовами світу. Веб-технології надають можливості спілкуватися он-лайн із колегами для обміну професійним досвідом. І китайські викладачі педагогічних ВНЗ усе частіше користуються цією можливістю. У мережі створено сайти університетів, педагогічних журналів, форумів світового масштабу для поширення інформації. Використання інформаційних та комунікативних технологій впливає також на зміст навчальних планів. Наприклад, з'явився предмет «мережева англійська мова». Дистанційна освіта широко використовується для навчання нових педагогічних кадрів та підвищення кваліфікації працюючих учителів у Китаї. Дистанційна освіта дає можливість підготувати велику кількість професіоналів за короткий час. З року в рік посилюється тенденція застосування аудіо та відеотехніки у викладанні різних предметів на різних формах занять. Таким чином, можемо сказати, що застосування нових інформаційних та комунікативних технологій у системі вищої педагогічної освіти є стійкою тенденцією [3].

Удосконалення матеріальної бази педагогічних ВНЗ сприяє підвищенню рівня підготовки спеціалістів. Сьогодні до підручників, додаткових матеріалів,

лекцій, ксерокопій додалися Інтернет-ресурси, електронні бібліотеки, он-лайн заняття, он-лайн листування, телеконференції тощо. Кожний педагогічний ВНЗ має свою веб-сторінку в Інтернеті, де розповідається про історію його створення, перелічуються спеціальності та факультети, вказується термін навчання, плата за навчання, структура ВНЗ, промови керівників та кредо ВНЗ, фотографії території, корпусів, гуртожитків, викладена інформація щодо інтернаціонального обміну, новини про університет, плани на майбутнє у вигляді календаря, адреса й телефони приймальної комісії тощо.

В останні роки в Китаї підвищилися вимоги до кваліфікації викладачів педагогічних ВНЗ. Вони повинні не тільки добре володіти предметом, а й знати ПК, використовувати на заняттях мультимедійні засоби, мати викладацький ценз, кожні 5 років підвищувати свою педагогічну майстерність, отримувати наукові ступені, публікувати результати своїх наукових досліджень, проходити стажування в закордонних ВНЗ, володіти іноземними мовами, випускати монографії, брати участь у міжнародних симпозіумах, бути відповідальними за свою роботу тощо. Завдяки реформам вища педагогічна освіта в Китаї стала багаторівневою й багатопрофільною.

Сьогодні аспірантура стала доступною майже всім, хто хоче займатися наукою і має відповідний рівень підготовки. Все це призвело до збільшення кількості аспірантів (магістрантів) та докторантів.

Останнім часом у вищих педагогічних навчальних закладах приділяється значна увага вдосконаленню системи оцінювання навчальних досягнень студентів. У Китаї використовують 100-бальну систему на випускних та інших важливих іспитах. У педагогічних ВНЗ Китаю поширена і практика усних оцінок (схвалення, нотація тощо); усних та письмових характеристик робіт (аналіз та самоаналіз); нагород у вигляді грамот, призів, дипломів, медалей за результатами конкурсів тощо. Практикується рейтингування студентів. А отримання стипендій та інших пільг створює нові стимули для покращення студентами своїх знань. Викладачі пишуть характеристики на кожного студента в групі, одногрупники також пишуть анонімні характеристики – і все це для того, щоб щорічно найкращі студенти могли отримувати університетські стипендії. У педагогічних ВНЗ Китаю використовують кредитно-залікову систему. У такій системі збільшується роль самостійної роботи студентів. Тенденція вдосконалення системи оцінювання є помітною [2].

Перебудова китайської педагогічної освіти пов'язана із запрошенням іноземних викладачів для роботи в китайських педагогічних ВНЗ. У вищих педагогічних і непедагогічних ВНЗ існує тенденція викладання носіями цих мов (native speakers). Спостерігається обмін викладачами російської та української мов, китайської, англійської, французької мов, художниками, музикантами, хореографами тощо. Використання досвіду розвинених країн світу в галузі організації вищої педагогічної освіти в Китаї є безумовно позитивною тенденцією останніх десятиріч.

Поряд із позитивними тенденціями в розвитку вищої педагогічної освіти в Китаї існують і негативні, серед них:

- надмірна ідеологічна спрямованість (заполітизованість) навчально-виховного процесу в закладах, що готують педагогів;
- нерівномірне розташування педагогічних ВНЗ по країні;
- відставання педагогічних ВНЗ від технічних за матеріально-технічним забезпеченням навчального процесу.

Отже, позитивні тенденції переважають, і тому можна стверджувати, що процес модернізації педагогічної освіти в КНР набирає нових обертів. У Китаї поступово здійснюється перехід до сучасної, динамічної системи вищої педагогічної освіти, що постійно розвивається.

Керівництво Китаю вживає всіх заходів для забезпечення підготовки висококваліфікованих учителів, які мають ефективно працювати в навчальних закладах різного рівня, знати, крім своєї дисципліни, іноземну мову, мати енциклопедичні знання та специфічні вміння та навички, впроваджувати нові технології, займатися самоосвітою тощо. Тобто, можемо говорити про тенденцію підвищення якості підготовки вчителів у КНР.

Перспективним вважаємо вивчення особливостей розвитку системи підвищення кваліфікації вчителів та післядипломної педагогічної освіти в Китаї.

Список використаних джерел

1. The Reform and Development in Teacher Education in China [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ict.e.cn/EN/show.asp?id=547>.
2. Li Lanqing. Education for 1,3 Billion. Foreign Language Teaching and Research Press. Pearson Education, 2004. – 483 p.
3. Wang Victor C. X. Instructional Strategies of Distance Education Instructors in China / Victor C. X. Wang, Peter Kreysa // The Journal of Educators Online. – 2006 (January). – Vol. 3, № 1. – P. 1–25.